

**BOSHLANG'ICH TA'LIMDA RAQAMLI TA'LIM VOSITALARINING O'QUV
JARAYONIGA TA'SIRI.****Ziyoyeva Ruxsora Umar qizi***Navoiy davlat universiteti 1-kurs magistranti***F.X.Holikulova***Ilmiy rahbar: p.f.d. (DSc), dotsent*

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang'ich ta'limda raqamli ta'lim vositalarining o'quv jarayoniga ta'siri, ularning samaradorligi, pedagogik jarayonga integratsiyasi va bolalarning bilim olish darajasiga ko'rsatadigan ijobiy hamda salbiy jihatlari tahlil qilinadi. Maqola turli raqamli resurslar, interaktiv darsliklar, elektron o'quv platformalari va ularning pedagogik samaradorligi haqida ilmiy asoslangan ma'lumotlarni o'z ichiga oladi. Shu bilan birga, o'qituvchilarning raqamli texnologiyalarni qo'llash tajribasi va bolalar faoliyati monitoringi ham keltiriladi.

Kalit so'zlar: boshlang'ich ta'lim, raqamli ta'lim vositalari, elektron darslik, interaktiv ta'lim, pedagogik texnologiyalar, o'quv jarayoni

Аннотация: В данной статье анализируется влияние цифровых образовательных средств на учебный процесс в начальном образовании, их эффективность, интеграция в педагогический процесс, а также положительные и отрицательные аспекты, влияющие на уровень усвоения знаний детьми. Статья включает научно обоснованную информацию о различных цифровых ресурсах, интерактивных учебниках, электронных образовательных платформах и их педагогической эффективности. Также рассматривается опыт преподавателей в использовании цифровых технологий и мониторинг деятельности детей.

Ключевые слова: начальное образование, цифровые образовательные средства, электронный учебник, интерактивное обучение, педагогические технологии, учебный процесс.

Abstract: This article analyzes the impact of digital educational tools on the learning process in primary education, their effectiveness, integration into the pedagogical process, and the positive and negative aspects affecting students' knowledge acquisition. The article includes scientifically based information on various digital resources, interactive textbooks, electronic learning platforms, and their pedagogical effectiveness. Additionally, it presents teachers' experience in using digital technologies and monitoring students' activities.

Keywords: primary education, digital educational tools, electronic textbook, interactive learning, pedagogical technologies, learning process.

Kirish

Bugungi kunda ta'lim jarayonida raqamli texnologiyalarning o'rni tobora ortib bormoqda. Boshlang'ich ta'lim bosqichida raqamli vositalardan foydalanish o'quvchilarning bilim olish jarayonini tezlashtirish, diqqatini jalb qilish va o'quv motivatsiyasini oshirishga xizmat qiladi. Raqamli ta'lim vositalari, masalan, interaktiv taxta, elektron darsliklar, mobil ilovalar va o'quv portallari, pedagoglarga dars jarayonini individuallashtirish imkonini beradi. Shu bilan birga, pedagogik jarayonning sifatini oshirish va o'quvchilarning zamonaviy kompetensiyalarini shakllantirishda raqamli resurslarning samarali ishlatilishi muhimdir

Tahlil va muhokama

Boshlang'ich ta'limda raqamli ta'lim vositalarining samaradorligini tahlil qilishda birinchi navbatda o'quvchilarning bilim darajasi, dars jarayonidagi faoliyat darajasi va ijtimoiy ko'nikmalari o'rganilishi muhimdir. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, raqamli vositalar, jumladan interaktiv darsliklar, elektron o'quv portallari, mobil ilovalar va video resurslar, o'quvchilarning mavzuni tez va chuqur o'zlashtirishiga yordam beradi [4]. Shu bilan birga, ular o'quv jarayonini vizual va amaliy elementlar orqali boyitadi, bu esa boshlang'ich ta'lim bosqichidagi bolalarning tushunchalarni yaxshiroq qabul qilishini ta'minlaydi [6].

Masalan, Toshkent shahridagi bir maktabda olib borilgan eksperiment natijalari shuni ko'rsatdiki, interaktiv darsliklardan foydalanish natijasida o'quvchilarning matematik ko'nikmalari bo'yicha o'rtacha ball 15% ga oshgan. Bu esa raqamli vositalarning o'quvchilarning bilim darajasini oshirishdagi ijobiy ta'sirini ko'rsatadi [5]. Shu bilan birga, darslarda video darslar va animatsiyalarni qo'llash bolalarning diqqatini jalb qilish va dars jarayonida faollik ko'rsatish imkoniyatini oshiradi. O'quvchilarning mavzuni qabul qilish tezligi va bilimni mustahkamlash darajasi vizual va interaktiv resurslar orqali sezilarli darajada oshadi [6].

Shuni ta'kidlash lozimki, raqamli vositalar bilan ishlashning salbiy jihatlari ham mavjud. Jumladan, bolalar orasida texnologiyaga ortiqcha qaramlik, e'tiborsizlik va uzoq vaqt e kran qarshisida bo'lish natijasida ko'rish bilan bog'liq muammolar, shuningdek psixologik noqulayliklar paydo bo'lishi mumkin [7]. Shu bois, pedagoglar raqamli vositalarni dars metodikasi bilan uyg'unlashtirgan holda, muvozanatli tarzda qo'llashlari zarur. Masalan, darsning bir qismini raqamli vositalar bilan, qolgan qismini esa an'anaviy metodlar bilan tashkil etish, bolalarda ortiqcha ekran qarshisida bo'lishni kamaytiradi va o'rganish jarayonining samaradorligini oshiradi [7].

Pedagogik jarayonni raqamli vositalar bilan boyitishda o'qituvchi roli alohida ahamiyatga ega. O'qituvchilar texnologiyani qo'llashni bilishi bilan birga, uni dars metodikasi va o'quv maqsadlariga moslashtirishni ham bilishlari lozim. O'qituvchilarning raqamli vositalardan samarali foydalanishi dars sifatini oshiradi, o'quvchilarning bilim olish darajasini monitoring

qiladi va ta'lim jarayonini individual yondashuv bilan boyitadi [8]. Shu maqsadda, elektron darsliklar va interaktiv platformalar o'quv rejalariga integratsiya qilinadi, ularning samaradorligi muntazam ravishda baholanadi, va dars jarayonida o'quvchilarning faol ishtiroki ta'minlanadi [8].

Raqamli ta'lim vositalarining yana bir muhim jihati — o'quvchilarda hamkorlik va kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirishga yordam berishidir. Masalan, onlayn o'quv platformalarida birgalikda bajariladigan mashqlar, guruh ishlari va loyiha asosida ishlash bolalarning ijtimoiy ko'nikmalarini oshiradi [9]. Shu bilan birga, o'quvchilarning muammolarni hal qilish qobiliyati, ijodiy fikrlash va tanqidiy fikrlash ko'nikmalari raqamli platformalar orqali mustahkamlanadi. Masalan, interaktiv o'yinlar va masalalar bolalarni mavzuga jalb qiladi, ular o'z bilimlarini qo'llashga, xatolarini tahlil qilishga va natijalarini sinab ko'rishga undaydi [4][6].

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, raqamli ta'lim vositalari bilan ishlash bolalarning motivatsiyasini sezilarli darajada oshiradi. Bolalar interaktiv dars materiallari va vizual resurslar orqali o'rganayotgan mavzuga qiziqish bilan yondashadi. Shu bilan birga, elektron darsliklarda mavjud bo'lgan o'yinlar, animatsiyalar va interaktiv mashqlar bolalarning qiziqishini saqlab qoladi, bu esa o'quv jarayonini yanada samarali qiladi [5].

O'quvchilarning ota-onalar bilan hamkorligi ham raqamli ta'lim vositalari yordamida rivojlantiriladi. Elektron darsliklar va o'quv portallari orqali ota-onalar o'quv jarayonini kuzatishi, bolalar bilan uy sharoitida qo'shimcha mashqlar bajarishi mumkin [10]. Bu esa ta'lim jarayonining uzluksizligini ta'minlaydi va bolalarda mustaqil o'rganish ko'nikmalarini shakllantiradi. Shu bilan birga, ota-onalar bolalarning raqamli vositalardan qanday foydalanganini va qaysi sohalarda yordamga muhtojligini kuzatib boradi, bu esa pedagoglarga bolalarning individual ehtiyojlariga moslashish imkonini beradi [10].

Shuni ham ta'kidlash lozimki, raqamli ta'lim vositalari pedagoglar uchun dars tayyorlash vaqtini qisqartirish va metodik resurslarni boyitish imkonini beradi. Masalan, o'qituvchi interaktiv darsliklardan foydalangan holda, murakkab tushunchalarni vizual tarzda tushuntiradi, qo'shimcha misollar bilan mustahkamlaydi va darsni ko'proq o'quvchilarning faol ishtirokida o'tkazadi [8]. Shu bilan birga, raqamli platformalarda o'quvchilarning faoliyati va natijalari avtomatik tarzda qayd etiladi, bu pedagoglarga dars jarayonini tahlil qilish va natijalarni baholash imkonini beradi.

Xulosa

Boshlang'ich ta'limda raqamli ta'lim vositalari o'quv jarayonining samaradorligini oshiradi, bolalarda bilim olish motivatsiyasini kuchaytiradi va pedagoglarga individual yondashuv imkonini beradi. Shu bilan birga, texnologiyalardan ortiqcha foydalanishning salbiy oqibatlari ham mavjud. Shu bois, pedagoglar raqamli vositalarni maqsadga muvofiq va balansli tarzda

qo‘llashlari, dars metodikasi bilan uyg‘unlashtirishlari muhimdir. Kelajakda boshlang‘ich ta‘limda raqamli texnologiyalarni yanada samarali va xavfsiz qo‘llash bo‘yicha ilmiy tadqiqotlar davom ettirilishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Johnson, M. “Digital Tools in Early Childhood Education.” *Journal of Educational Technology*, 2022, B. 45–57.
2. Smith, R., & Lee, H. “Interactive Learning in Primary Schools.” *International Review of Education*, 2021, B. 112–128.
3. Brown, T. “E-learning in Elementary Education: A Meta-analysis.” *Educational Research Review*, 2020, B. 33–50.
4. Karimova, L. “Raqamli Vositalar va Ta‘lim Sifatini Oshirish.” *Pedagogika Ilmiy Jurnali*, 2023, B. 78–89.
5. Toshkent shahridagi maktablarda olib borilgan tajriba natijalari, 2022, B. 12–19.
6. Lee, J. “Visual Learning and Technology.” *Learning and Instruction*, 2021, B. 60–75.
7. Zhang, Y. “Screen Time Effects on Young Children.” *Child Development Research*, 2020, B. 101–115.
8. Usmonova, N. “O‘qituvchilar va Raqamli Ta‘lim Vositalari.” *O‘zbekiston Ta‘lim Ilmi*, 2022, B. 45–58.
9. Miller, K. “Collaborative Learning through Digital Platforms.” *Education and Information Technologies*, 2021, B. 23–37.
10. Rahimov, S. “Ota-onalar va Onlayn Ta‘lim Integratsiyasi.” *Ta‘lim Texnologiyalari Jurnali*, 2023, B. 30–42.